

Spectrum maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Amstelplein 34
1096 BC Amsterdam

Voor mijn zoon, Michael A. Kaplan

© 2026 Robert D. Kaplan
© 2026 Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Amsterdam

Eerste druk november 2026

Oorspronkelijke titel: China whisperers
Oorspronkelijke uitgever: Scribner
Vertaler: Conny Sykora
Ontwerp omslag: DPS Design & Prepress Studio
Auteursfoto: John Stanmeyer
Register: Lennart Puijker
Opmaak: Crius Group, Hulshout

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

ISBN 978 90 0040446 9
ISBN 978 90 0040447 6 (e-book)
NUR 680

www.spectrumboeken.nl

Dezelfde kracht die onze macht tot buiten het continent heeft verbreid, heeft ook ons lot verweven met dat van talrijke volkeren en ons tot onderdeel gemaakt van een omvangrijk historisch web, waarin andere verlangens die haaks staan op of tegengesteld zijn aan die van ons onvermijdelijk onze vurigste verlangens in de weg zitten of daarmee zelfs in tegenspraak zijn. We kunnen onze waarden niet opleggen, zelfs niet als we denken dat die de belofte inhouden van 'geluk voor de hele mensheid'.

Reinhold Niebuhr, *The Irony of American History* (1952)

Inhoud

Tijdlijn	11
Geografische kaart van China	14
Opmerking over de transcriptie van het Chinees	17
Inleiding	19
Voorwoord: De laatste ‘Chinafluisteraar’	23
1 Owen Lattimore en de kaart van Eurazië	45
2 Drie Amerikanen en de rijkdom van het oude China	95
3 China’s twintigste eeuw en Edgar Snow	131
4 Tweede Wereldoorlog, Koude Oorlog en John Paton Davies jr.	175
5 John Stewart Service en de gevaren van onderzoeks-journalistiek	217
6 De wijsheid van Theodore H. White en Barbara Tuchman	245
7 Henry Kissinger en het einde van een tijdperk	285
8 De beleidsdeskundige Evan Medeiros en de marineofficier Matt Pottinger	315
9 Theeblaadjes lezen: Mary Gallagher en Sulmaan Wasif Khan	349
Nawoord: Tuchman in onze tijd	371
Dankwoord	379
Noten	381
Literatuur	397
Register	405

Tijdlijn

1899-1901	Bokseropstand
1911	Ondergang van de Qingdynastie
1912	Het ontstaan van de Republiek China
1914-1918	Eerste Wereldoorlog
1919	De 4 meibeweging
1927-1937	Eerste fase van de Chinese burgeroorlog tussen nationalisten en communisten
1928-1949	Chiang Kai-shek, leider van de nationalistische regering van China
1931	Japanse invasie van Mantsjoerije
1934-1936	De Lange Mars van Mao
1937	Japanse invasie van China
1937-1938	Het bloedbad van Nanjing
1939-1945	Tweede Wereldoorlog

1941	Japanse aanval op Pearl Harbor	1989	Einde van de Koude Oorlog
1942-1943	Hongersnood in de provincie Henan	1989-2002	Jiang Zemin secretaris-generaal van de Communistische Partij
1945-1949	Tweede fase van de Chinese burgeroorlog tussen nationalisten en communisten	1990-1991	Eerste Golfoorlog
1947-1954	Het McCarthytijdperk	2001	Aanslag op het Wereldhandelscentrum in New York
1949	De machtsovername door Mao. Stichting van de Volksrepubliek China	2001-2021	Oorlog in Afghanistan
1950-1953	Koreaanse Oorlog	2002-2012	Hu Jintao secretaris-generaal van de Communistische Partij
1955-1975	Vietnamoorlog	2003-2010	Tweede Golfoorlog
1958-1962	De Grote Sprong Voorwaarts	2012-2013	Xi Jinping verstevigt zijn macht en wordt de leider van de Volksrepubliek China
1963	De moord op Kennedy		
1966-1976	De Culturele Revolutie		
1971	Henry Kissingers geheime bezoek aan China		
1972	President Richard Nixons bezoek aan China		
1972	Ondertekening van het Shanghai Communiqué door Nixon en Zhou Enlai. De kwestie-Taiwan blijft onduidelijk		
1976	Dood van Mao Zedong		
1978	Deng Xiaoping wordt de nieuwe leider van China		
1989	Protesten en bloedbad op het Plein van de Hemelse Vrede		

Opmerking over de transcriptie van het Chinees

De meeste Chinese eigennamen, plaatsnamen en begrippen zijn hier gespeld in het Pinyin, het officiële fonetische systeem om de karakters van het Mandarijn Chinees om te zetten in het Latijnse alfabet. Het is in 1958 in China ingevoerd en wordt sinds 1979 wereldwijd gebruikt. Voor sommige namen (zoals Soong Mei-ling, Kwomintang) is het oudere Wades-Gilles transliteratiesysteem gebruikt omdat dit destijds de algemeen gebruikte spelling was.

Sommige plaatsnamen worden niet in hun Pinyin-versie gespeld maar in een spelling die een regionale taal weerspiegelt (Mukden is de historische Mantsjoenaam voor Shenyang; de naam van de stad Ürümqi is Oeigoers). De historische gelaagdheid van buitenlandse bemoeienis met China's uitgestrekte geografie en verscheidenheid aan volkeren en talen door de eeuwen heen wordt weerspiegeld in deze soms verwarrende maar rijke mix van spellingswijzen.

Inleiding

China, een land waarvan de geschreven taal met het verre verleden is verbonden zoals maar weinig andere talen, roept het beeld op van één lange beschaving die ongeëvenaard is in de moderne wereld. Het andere uiterste vormen de Verenigde Staten, met een geschiedenis die niet langer is dan de tweehonderd jaar van de Periode van Strijdende Staten in China, van begin vijfde tot eind derde eeuw v.C. Niet alleen geografisch, maar ook in historisch, cultureel en politiek opzicht vormen China en de Verenigde Staten elkaars tegenpolen. Geen twee naties zouden meer van elkaar kunnen verschillen. Dit is het verhaal over een bijzondere groep Amerikanen die in veel gevallen deze kloof konden overbruggen. Wie Chinees kan spreken en schrijven en probleemloos uit de voeten kan in China, heeft het gevoel te kunnen vliegen, zoals een van deze Amerikanen mij vertelde. Zulke mensen waren de ultieme duiders van de meest verstrekkende, ingewikkelde en gevaarlijke geopolitieke betrekkingen. In vroeger tijden werden zij aangeduid als *China Hands*, China-experts, een naam die doet denken aan WASP-elites (White Anglo-Saxon Protestant; term voor de bevoorrechte witte protestantse toplaag in de VS, *vert.*) en een jeugd in exotische omstandigheden als kind van protestantse zendelingen. Eigenlijk waren zij altijd al Chinafluisteraars; dat wil zeggen, ze bezaten een uitzonderlijk, bijna intuïtief vermogen om zich in te leven in een cultuur terwijl ze deel uitmaakten van een andere. Daarom hadden we hen, meer dan welke andere groep ook, ondanks hun ernstige fouten nodig in de regering, de wetenschappelijke wereld en de publieke sfeer – zeker tegenwoordig. Omdat sommigen weliswaar naïef waren, maar anderen briljant.

De beladen en grillige relatie tussen China en de Verenigde Staten is niet alleen een kwestie van politiek, strategie, technologie en econo-

mie, maar vooral van mensen: individuen in al hun shakespeareaanse complexiteit. De meesten van deze mensen, die vaak een beslissende invloed hebben uitgeoefend op beleidsmakers, zijn voor een groot deel onbekend. Het zijn in de eerste plaats Amerikanen. Amerikanen werden soms gezien als bekrompen en naïef, omdat ze niet evenveel taalvaardigheid en inlevingsvermogen in andere culturen bezaten als de imperialistische vertegenwoordigers van Engeland en Frankrijk. Maar zoals uit dit boek zal blijken, kan het tegenovergestelde waar zijn. Want dit is ook een verhaal over een imperium, wat de Verenigde Staten sinds 1945 eigenlijk in alle opzichten – behalve in naam – zijn geweest. En het goed of verkeerd begrijpen van andere landen, in het bijzonder China, met grote en soms tragische militaire gevolgen, is inherent aan het imperialistische denken.

De personen in dit boek blijken nu, na roerige decennia van verdeeldheid, feitelijk de meest bedachtzame stemmen te zijn geweest die ons probeerden te beschermen tegen de ultieme geopolitieke ramp – een oorlog met China. En dat zullen ze blijven doen totdat er in China misschien binnenlands verzet komt of een ontwikkeling plaatsvindt, vergelijkbaar met het binnenlandse verzet in de Sovjetunie in de jaren tachtig van de twintigste eeuw. Maar voorlopig (en vooral tijdens het onvoorspelbare, normoverschrijdende presidentschap van Donald Trump) blijft hun wijsheid een van onze laatste verdedigingswapens, omdat het zwaartepunt van de wereldeconomie en het geopolitieke systeem zich blijft verplaatsen naar het westelijke Pacifische gebied; en met name naar China.

Zoals ik zal aantonen zijn er voor de Verenigde Staten, gezien hun imperiumachtige status, weinig zaken essentiëler dan het koesteren van gebiedsdeskundigheid – de kennis van andere culturen, hun normen en waarden en hun manier van functioneren. Deze expertise is verminderd op het ministerie van Buitenlandse Zaken, dat sinds het einde van de Koude Oorlog in het algemeen uitgaat van de veronderstelling dat alle culturen onze democratische beginselen en praktijken moeten aanhangen. Maar de geschiedenis van de Chinafluisteraars laat zien hoe verkeerd die veronderstelling is.

Hoewel ik in de pagina's hierna honderd jaar geschiedenis beschrijf, is mijn verhaal maar gedeeltelijk chronologisch. Want bij het beschrij-

ven van de chemie tussen afzonderlijke individuen en deze zo volstrekt andere cultuur is het methodisch verzamelen van kennis, zoals dat gebruikelijk is bij wetenschappelijk onderzoek, niet mogelijk. In dit verhaal staan we steeds aan het begin én het eind van onze reis. En dat is het fascinerende ervan.

Mijn verhaal begint in het huidige Washington D.C..